

Minister Sprawiedliwości

BM-I.0520.55.2023
Warszawa, 01 marca 2023 r.

**Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na przedstawione w dniu 1 lutego 2023 roku oświadczenie, złożone Przez Senator Danutę Jazłowiecką podczas 57. Posiedzenia Senatu RP w dniu 31 stycznia 2023 r, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Fundacja to organizacja pozarządowa powoływana dla celów społecznie i gospodarczo użytecznych, w szczególności w zakresie: ochrony zdrowia, rozwoju gospodarki i nauki, oświaty i wychowania, kultury i sztuki, opieki i pomocy społecznej, ochrony środowiska, opieki nad zabytkami (art. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1084 r. o fundacjach - Dz. U. z 2023 r. poz. 166).

Tworzenie oddziałów przez fundacje odbywa się *per analogiam* do rozwiązań przewidzianych dla tworzenia oddziałów stowarzyszeń, określonych w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261). W świetle art. 10a ust. 1 zd. pierwsze powołanej ustawy, stowarzyszenie może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne. Terenowa jednostka organizacyjna prowadzi działalność na podstawie statutu stowarzyszenia. Na zasadach i w trybie określonym w statucie stowarzyszenia terenowa jednostka organizacyjna może przyjąć regulamin określający szczegółową jej organizację i sposób działania (ust. 2). Z kolei, w myśl art. 10a ust. 3 zd. pierwsze ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, jeżeli statut stowarzyszenia tak stanowi, terenowa jednostka organizacyjna może uzyskać osobowość prawną. Terenowa jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność po wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego (ust. 5 ww. artykułu). Warto zwrócić uwagę, że terenowe jednostki organizacyjne stowarzyszeń (oddziały), mogą mieć oddzielną osobowość prawną, co nie oznacza, że zawsze ją posiadają.

Ustawa o fundacjach nie przewiduje analogicznych zapisów, co jednak nie znaczy, że nie mogą tworzyć oddziałów czy też filii. Jedną z podstawowych różnic pomiędzy funkcjonowaniem stowarzyszenia i fundacji jest natomiast okoliczność, że żaden przepis prawny nie przyznaje osobowości prawnej filii fundacji.

Jeżeli statut fundacji stanowi, że terenem jej działania jest obszar całej Polski, to nie ma przeszkód, aby w różnych częściach Polski funkcjonowały stacjonarne placówki (fundacji filie, oddziały) tej fundacji. Działają one jednakże w ramach fundacji, co skutkuje tym, że do reprezentacji oddziału jest uprawniony zarząd fundacji, zgodnie ze sposobem określonym w statucie fundacji. Działalność oddziału fundacji musi być firmowana przez jej zarząd. Nie stoi to na przeszkodzie by osoby pracujące w oddziale fundacji były jednocześnie członkami jej zarządu. Osoby takie mogą również działać na podstawie pełnomocnictwa zarządu. Dookreślenie szczegółowych zasad funkcjonowania oddziału powinno być określone w statucie lub innym akcie wewnętrznym fundacji.

Jak wynika z informacji posiadanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, ramach nadzoru nad fundacjami, prowadzonego na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o fundacjach,

do chwili obecnej żaden nadzorowany podmiot nie sygnalizował problemów związanych z reprezentacją oddziału fundacji, jak również nie występował z prośbą o podjęcie inicjatywy w przedmiocie nadania jednostką terenowym fundacji osobowości prawnej.

Niezależnie od powyższego propozycja wprowadzenia przepisów umożliwiających posiadanie przez oddziały fundacji osobowości prawnej może budzić poważne wątpliwości.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o fundacjach *w oświadczeniu woli o ustanowieniu fundacji fundator powinien wskazać cel fundacji oraz składniki majątkowe przeznaczone na jego realizację*. Z powyższego wywodzi się koncepcja fundacji jako bytu prawnego skoncentrowanego wokół majątku przeznaczonego przez fundatora na określony cel. Taka cecha fundacji sprawia, że każdorazowe wyodrębnienie oddziałów fundacji wiązać musiałoby się z fragmentaryzacją majątku fundacji, a zatem w istocie stworzeniem wielu równoległe działających fundacji.

Należy podkreślić, że chociaż fundacja może prowadzić działalność gospodarczą (art. 5 ust. 5 ustawy o fundacjach), to jednak działalność gospodarcza nie może być istotą założenia i prowadzenia fundacji. Podkreślić należy, że to zwykle możliwość prowadzenia działalności gospodarczej wiąże się z posiadaniem osobowości prawnej. Poza tym fundacja może otrzymywać dotacje, darowizny, czy też być beneficjentem zbiorów pieniężnych. Posiadanie osobowości prawnej przez oddziały fundacji byłoby natomiast przeszkodą dla pełnej transparentności i skutecznej kontroli prawidłowości przepływów środków pieniężnych.

W tym miejscu wypada podnieść, że fundacja może prowadzić działania na terenie całej Polski oraz zdobywać środki z różnych samorządów, o ile zamierza prowadzić działania na terenie danej gminy czy innej jednostki administracyjnej. Przepisy nie wskazują na ograniczenia w możliwości składania wniosków o dotacje do samorządów, ze względu na siedzibę organizacji, ważne jest realizowanie działań na danym terenie i dla danej społeczności.

Z tych przyczyn zastosowanie w odniesieniu do jednostek terenowych fundacji rozwiązań, w zakresie osobowości prawnej, analogicznych do tych przewidzianych dla stowarzyszeń, nie wydaje się uzasadnione.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że Minister Sprawiedliwości kieruje działem administracji rządowej „sprawiedliwość”, który zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2512) obejmuje sprawy: 1) sądownictwa; 2) prokuratury, notariatu, adwokatury i radców prawnych, w zakresie wynikającym z przepisów odrębnych; 3) wykonywania kar oraz środków wychowawczych i środka poprawczego orzeczonego przez sądy oraz sprawy pomocy postpenitencjarnej; 4) tłumaczy przysięgłych; 5) nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji

Minister Sprawiedliwości zapewnia także przygotowywanie projektów kodyfikacji prawa cywilnego, w tym rodzinnego oraz prawa karnego oraz jest właściwy w sprawach sądownictwa w zakresie spraw niezastrzeżonych odrębnymi przepisami do kompetencji innych organów państwowych i z uwzględnieniem zasady niezawisłości sędziowskiej. Zgodnie z art. 4 ustawy o działach administracji minister kierujący działem administracji rządowej jest właściwy w sprawach z zakresu administracji rządowej określonych tym działem, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych w odrębnych przepisach do kompetencji innego organu. Ministrowie właściwi do spraw oznaczonych nazwą danego działu mogą wykonywać inne zadania i kompetencje tylko jeżeli przewidują to przepisy odrębne.

W ramach zadań legislacyjnych dotyczących fundacji Minister Sprawiedliwości został zobligowany do wydania rozporządzenia w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji - art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 2023 r. poz. 166).

W świetle powyższego należy podkreślić, że przygotowanie projektów legislacyjnych dotyczących innych kwestii z zakresu prawa normującego zakładanie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych pozostaje poza zakresem właściwości Ministra Sprawiedliwości.

Jednocześnie zauważyć należy, że - zgodnie z § 56 regulaminu organizacyjnego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów - wykonywanie zadań w zakresie wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, tworzenia przyjaznego temu rozwojowi prawodawstwa, a także planowania i realizowania działania nadzorczego i kontrolnego w odniesieniu do organizacji pożytku publicznego, należy do zadań Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości
Katarzyna Frydrych
Podsekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/